

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

Загальна, вікова та соціальна психологія

підготовки   **бакалавра**

спеціальність   ***231 Соціальна робота***

освітньо-професійна програма   ***Соціальна педагогіка,
соціально-виховна робота***

Силабус навчальної дисципліни Загальна, вікова та соціальна психологія підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота за освітньо-професійною програмою «Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота»

Розробник: Мудрак Ігор Аркадійович, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 11 січня 2021 р.

Завідувач кафедри:

Гошовський Я.О.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота, Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота, бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання перший
		Семестр 2-ий
		Лекції 42 год
		Практичні 42 год
		Лабораторні __ - __ год
		Індивідуальні __ - __ год
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 84 год
	Консультації 12 год	
Мова навчання українська	Форма контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

ПП Мудрак Ігор Аркадійович

науковий ступінь кандидат психологічних наук

вчене звання доцент

посада доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація (тел.0673593955, електронна адреса sim851@ukr.net)

Дні занять (посилання на електронний розклад)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна Загальна, вікова та соціальна психологія надає можливість студентам оволодіти системою психологічних знань: уявленням про предмет, структуру, методологію психологічної науки, основні тенденції розвитку психології, її історичного становлення, основні сучасні напрямки і концепції, періоди еволюції людини як психічної істоти, специфіку кожного вікового ступеню, розвиток психічних явищ людини, онтогенез психічних процесів і якостей особистості та забезпечує формування на цій основі психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та професійній діяльності фахівця; сприяє вирішенню питань побудови та організації

міжособистісної взаємодії в колективі, в осмисленні найбільш ефективних методів впливу на особистість.

2. Пререквізитами дисципліни, яка вивчається передбачає знання природничо-математичних дисциплін. А саме, знання з біології, фізіології, математики для обробки отриманих даних у ході дослідницьких дій.

Постреквізитами дисципліни: отримані знання, уміння і навички необхідні для методики викладання дисциплін, психолого-педагогічної та педагогічної практик.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Головною метою є формування у студентів психологічного мислення, психологічної культури, глибокого розуміння законів та понять психологічної науки, які допоможуть їм сформувати адекватну поведінку у відповідності до умов професійної діяльності.

4. Результати навчання (Компетентності)

При оволодінні змістом програми навчальної дисципліни студенти повинні набути вмінь вирішувати психологічні проблеми й завдання та оволодіти головними компетенціями для забезпечення ефективної професійної діяльності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній сфері при здійсненні педагогічної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність вступати в толерантну комунікацію, бути зрозумілим, спілкуватися без обмежень.

ЗК4. Знання та розуміння предметної професійної діяльності та здатність до професійного самовдосконалення та навчання протягом життя.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність до пошуку, обробки та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Здатність працювати автономно та в команді, оцінювати, забезпечувати якість виконаних робіт та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК12. Здатність аналізувати власну діяльність та застосовувати методи когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану.

Фахові компетентності

ФК1. Здатність оперувати категоріально - понятійним апаратом психології.

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ФК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК13. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

Програмні результати навчання

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційних комунікаційних технологій.

ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН14. Володіння уміннями та навичками до професійного самовдосконалення та навчання протягом життя.

ПРН17. Дотримання норм академічної доброчесності в процесі навчання та провадження науково-педагогічної діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Загальна психологія						
Тема 1. Психологія як наука. Психологічні напрями, школи, концепції.	8	2	2	4		Усне опитування 1 бал
Тема 2. Психологічні механізми та закономірності розвитку психіки і свідомості.	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали
Тема 3. Поняття особистості в психології, основні теорії особистості.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 4. Пізнавальні психічні процеси. Відчуття. Сприймання. Увага.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 5. Пізнавальні психічні процеси. Пам'ять. Мислення. Мовлення. Увага.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 6. Емоційно-вольова сфера особистості.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бал
Тема 7. Індивідуально-психологічні властивості особистості.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бал
Тема 8. Здібності і спрямованість, як психічні властивості особистості.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бал
Разом за модулем 1	70	16	16	32	6	15
Змістовий модуль 2. Вікова психологія						
Тема 1. Загальна характеристика вікової психології.	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали
Тема 2. Основні психологічні концепції вікової періодизації психічного розвитку особи.	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали
Тема 3. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці.	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали
Тема 4. Особливості психічного розвитку молодшого школяра.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 5. Особливості психічного розвитку у підлітковому віці.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 6. Особливості психічного розвитку особистості у юнацькому віці.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 7. Особливості психічного розвитку дорослої людини	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали

Тема 8. Особливості психічного розвитку літньої людини.	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали
Разом за модулем 2	76	16	16	32	3	16
Змістовий модуль 3. Соціальна психологія						
Тема 1. Предмет, завдання та розвиток соціальної психології як науки.	8	2	2	4		Усне опитування 1 бал
Тема 2. Соціально-психологічні проблеми особистості.	8	2	2	4		Усне опитування 2 бали
Тема 3. Соціально-психологічна характеристика спілкування.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 4. Проблема груп в соціальній психології. Психологічна характеристика малої групи.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Тема 5. Соціальнопсихологічні особливості великих соціальних груп.	9	2	2	4	1	Усне опитування 2 бали
Разом за модулем 3	43	10	10	20	3	9
Види підсумкових робіт (за потреби)						Балів
Модульна контрольна робота						60 балів
ІНДЗ						-
Інше (вказати)						
Всього годин/ Балів	180	42	42	84	12	100 балів

6. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Загальна психологія

1. Основні поняття з допомогою яких описуються психічні явища, їх класифікація.
2. Підходи до розв'язання проблеми розвитку особистості в руслі різних теорій.
3. Проблема вікової стійкості і мінливості особистості.
4. Темперамент і основні властивості нервової системи людини.
5. Задатки як природні передумови до розвитку здібностей
6. Увага як сторона орієнтувально-дослідницької діяльності (П.Я.Гальперін).
7. Емоційно-моторна теорія уваги Т. Рібо.
8. Визначення творчого мислення. Умови продуктивності творчого мислення.
9. Роль уваги в житті людини.
10. Зв'язок вольової регуляції поведінки з боротьбою мотивів і потребами людини.
11. Значення волі в організації діяльності і спілкування людини.
12. Негативні психічні стани людини. Їх види і попередження.

Змістовий модуль 2. Вікова психологія

1. Особливості розвитку вітчизняної вікової психології. Нетрадиційні підходи до періодизації оно- і соціогенезу особистості.
2. Психологічний аналіз вікових криз особистості.
3. Специфіка провідного виду діяльності на кожному етапі онтогенезу особистості.
4. Психологічні особливості новоутворень підлітковості.

5. Теоретико-емпіричні засади геронтопсихології.
6. Феномен соціальної пам'яті про померлу людину.
7. Геронтологічні аспекти пролонгування довголіття.

Змістовий модуль 3. Соціальна психологія

1. Шляхи удосконалення спілкування людей в міру їх інтелектуального та особистісного розвитку.
2. Необхідність спілкування для психічного розвитку людини.
3. Поняття конфлікту. Конфліктна ситуація та її форми. Інцидент.
4. Основні динамічні процеси в малій групі. Груповий тиск.
5. Теорії лідерства: харизматична, ситуаційна, синтетична.
6. Поняття комунікації. Особливості міжособової комунікації.

IV. Політика оцінювання

При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану основну та допоміжну літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії. Від студента очікується: регулярне відвідування занять (відвідування контрольних заходів є обов'язковим); систематичне засвоєння навчального матеріалу; активна робота під час практичних та семінарських занять, участь в обговоренні дискусійних питань; своєчасне звітування про результати самостійної та індивідуальної роботи; відпрацювання пропущених семінарських та практичних занять.

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Модульні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняних листів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням

із керівником курсу.

V. Підсумковий контроль (екзамен)

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену по закінченні вивчення кожного модуля. Його мета - оцінити роботу студента за певний період, отримані ним теоретичні знання, розвиток творчого мислення, набуття навичок самостійної роботи, вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх до вирішення практичних завдань. Екзаменаційний білет містить 3 питання. Екзамен проводиться в усній формі. Можливе підсумкове оцінювання за результатами поточного контролю (максимум 40 балів) та за результатами виконання модульних контрольних робіт (максимум 60 балів).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА, ВІКОВА ТА СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Загальна психологія

1. Предмет психології. Міжпредметні зв'язки психології як науки.
2. Методологічні принципи психологічної науки щодо психічних явищ.
3. Мозок і психіка: взаємозв'язок нервово-фізіологічного та психічного.
4. Роль умовних і безумовних рефлексів у психічній регуляції поведінки людини.
5. Методи сучасної психології та їх характеристика.
6. Розвиток психіки у філогенезі: інстинкти, навички, інтелектуальні форми поведінки тварин.
7. Теорія психічного відображення. Властивості психічного образу.
8. Суттєві відмінності психіки тварин та людини. Свідоме й несвідоме у психічній регуляції поведінки людини.
9. Поняття про свідомість. Структура свідомості. Суспільна природа свідомості.
10. Фактори що обумовлюють виникнення свідомості в антропогенезі.
11. Класифікація психічних явищ. Їх роль у діяльності людини.
12. Зміст понять «індивід», «особистість», «індивідуальність», їх співвіднесеність.
13. Джерела активності особистості: критична оцінка різних концепцій
14. активності особистості. Види потреб особистості.
15. Характеристика мотиваційної сфери особистості (інтереси, переконання та інші мотиви).
16. Психологічна структура особистості.
17. Самооцінка та рівень домагань особистості їх взаємозв'язок, методи дослідження.
18. Я–концепція особистості, її структура.
19. Загальна характеристика уваги. Фізіологічні основи уваги: концепції О.О.Ухтомського та І.П.Павлова.
20. Види уваги. Їх відмінні особливості.
21. Основні властивості уваги. Неуважність та її причини.
22. Поняття про відчуття. Класифікація відчуттів, їх роль у житті людини.
23. Взаємодія відчуттів: адаптація, синестезія, сенсibiliзація.
24. Поняття про абсолютну і диференційну чутливість. Пороги чутливості.

25. Сприймання як дія. Рівні перцептивних дій: виявлення, розрізнення, впізнавання, спостереження.
26. Сприймання як психічний процес, його властивості: предметність, цілісність, вибірковість, константність, осмисленість.
27. Класифікація сприймань. Властивості сприймань: фігура і фон, установка, узагальненість.
28. Види пам'яті. Індивідуальні відмінності пам'яті.
29. Психологічні теорії пам'яті.
30. Процеси пам'яті та їх психологічна сутність.
31. Умови ефективного мимовільного та довільного запам'ятовування.
32. Поняття про мислення як пізнавальний процес. Види мислення, їх психологічна характеристика.
33. Мислення як діяльність: мета, задача, спрямованість мислення, розумові дії.
34. Логічні форми мислення: поняття, судження, умовиводи.
35. Операції мислення: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення.
36. Уява, її види та роль у житті людини.
37. Аналітико-синтетичний характер процесу уяви. Прийоми створення образів уяви.
38. Поняття про емоції та почуття. Їх основні функції. Схожість і відмінність емоцій тварин та людини.
39. Теорії емоцій (А.К.Анохін, П.В.Симонов та ін.).
40. Афекти. Настрої. Стреси. Пристрасті.
41. Види вищих почуттів, їх психологічна характеристика.
42. Поняття про волю та її функції. Структура вольового акту.
43. Вольові якості особистості. Роль діяльності у формуванні вольових якостей особистості.
44. Загальна характеристика темпераменту. Історія питання про темперамент.
45. Проблема мінливості темпераменту, роль спадковості та середовища у розвитку темпераменту.
46. Типологія темпераментів та їх психологічна характеристика.
47. Загальна характеристика характеру. Суспільна обумовленість характеру.
48. Якості характеру: повнота, цілісність, сила, визначеність, врівноваженість, моральна вихованість.
49. Структура характеру, симптомокомплекси його властивостей.
50. Акцентуації характеру. Види акцентуацій.
51. Поняття про здібності. Загальні та спеціальні здібності.
52. Структура здібностей. Роль задатків у розвитку здібностей.
53. Взаємовідносини здібностей і досвіду особистості (знань, умінь і навичок).

Вікова психологія

1. Об'єкт і предмет, мета і завдання вікової психології. Структура вікової психології.
2. Методологічні засади вікової психології. Принципи вікової психології.
3. Історія розвитку вікової психології.
4. Психологія пренатального розвитку. Криза новонародженості
5. Фаза новонародженості. Безумовні та умовні рефлексії та їх значення в житті людини.
6. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс поживлення. Спілкування з дорослими та його вплив на розвиток дитини у віці немовляти.
7. Розвиток пізнавальних процесів і моторики немовлят.
8. Криза першого року життя.

9. Анатомофізіологічні особливості дитини раннього віку. Фізичний та моторний розвиток.
10. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві.
11. Новоутворення в ранньому дитинстві.
12. Особливості предметно-маніпулятивної діяльності дитини раннього віку.
13. Розвиток мовлення і мислення у ранньому віці.
14. Розвиток самосвідомості дітей раннього віку. Криза 3-х років.
15. Загальна характеристика сюжетно-рольової гри. Теорії ігрової діяльності.
16. Анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку. Фізичний та моторний розвиток.
17. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення дошкільного віку.
18. Пізнавальний, розумовий та сенсорний розвиток дошкільнят.
19. Розвиток особистості дошкільника.
20. Криза семи років.
21. Загальна характеристика розвитку у молодшому шкільному віці. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра.
22. Соціальна ситуація, провідна діяльність, новоутворення молодшого шкільного віку.
23. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра.
24. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток.
25. Теорії кризи підліткового віку (Дж.С. Холл, З.Фройд, Е.Еріксон, Ж.Піаже, К.Левін, М.Мід; Л.С. Виготський).
26. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психологічні новоутворення підліткового віку.
27. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці.
28. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток мотиваційно-емоційної сфери підлітка.
29. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку в юнацькому віці.
30. Соціальна ситуація розвитку, новоутворення, провідна діяльність в ранній юності.
31. Розвиток самосвідомості і самооцінки юнаків. Саморегуляція в юнацькому віці.
32. Психологічні особливості зрілої юності.
33. Психологічні теорії про розвиток в дорослому віці. Анатомо-фізіологічні особливості у дорослому віці. Кризові явища в житті дорослих людей.
34. Психічний розвиток дорослих людей. Рання дорослість. Зрілий дорослий вік.
35. Теорії старіння. Особливості інтелектуального та когнітивного розвитку людей похилого віку.

Соціальна психологія

1. Сутність, структура та функції соціальної психології.
2. Основні етапи становлення соціальної психології.
3. Соціометрія як спеціалізований соціально-психологічний метод
4. Соціально-психологічна природа особистості.
5. Поняття спілкування в соціальній психології, його зміст та цілі.
6. Види та функції спілкування.

7. Історично сформовані типи міжособистісного спілкування.
8. Розвиток спілкування в онтогенезі.
9. Особистісні орієнтації та рівні спілкування.
10. Психологічні особливості вербальної комунікації.
11. Характеристика невербальної комунікації.
12. Поняття соціальної перцепції, її зміст та функції.
13. Характеристика соціальних стереотипів.
14. Механізми міжособистісного сприймання. Ефекти сприймання.
15. Види і причини конфліктів у міжособистісній взаємодії.
16. Динаміка та структура конфлікту.
17. Стратегія поведінки учасників конфлікту.
18. Сутність, функції та структура соціальної установки.
19. Феномен групи з погляду соціальної психології.
20. Класифікація малих соціальних груп.
21. Основні соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи.
22. Поняття про групову динаміку та групові процеси.
23. Механізми групової динаміки.
24. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі.
25. Конформність і конформна поведінка.
26. Поняття про лідерство та керівництво у малій групі.
27. Теорії походження лідерства та керівництва.
28. Прийняття групового рішення. Відмінності між груповими та індивідуальними рішеннями.
29. Групова згуртованість як складний психологічний феномен.
30. Соціально-психологічний клімат колективу.
31. Класифікація, ознаки та структура великих соціальних груп.
32. Поняття про стихійну групу: натовп, маса, публіка.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література

1. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія. К. : Центр учбової літератури, 2009. 1008 с.
3. Варій М. Й., Ортинський В.Л. Основи психології і педагогіки [Текст]: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2007. 376 с.
4. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 3-тє вид., випр. І доп. К.: Каравела, 2012. 400 с.

5. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу. Луцьк.: Вежа, 2013. 338 с.
6. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник. Харків-Київ : Р.И.Ф., 2006. 320 с.
7. Дубравська Д. М. Основи психології : навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 296 с.
8. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
9. Дуткевич Т. Дитяча психологія. Практикум. К. : КНТ, 2019. 204 с.
10. Загальна психологія : навч. посіб. / за ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та [ін.]. К. : Каравела, 2012. 464 с.
11. Загальна психологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. С.Д. Максименко, В.О. Зайчук, В.В. Клименко, В.О. Соловієнко. За загальною редакцією академіка С.Д. Максименко. К. : Форум, 2000. 543с.
12. Львіна Н. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 239 с.
13. Львіна Н. Конфлікти в загальноосвітній школі. Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. 183 с.
14. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Ельга-центр, 2004. 248с.
15. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції. Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2006. 384с.
16. Кутішенко В. П., Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 448 с.
17. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Каравела, 2012. 264 с.
18. Ложкін Г.В., Повякель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. навчальний посібник. К. : Професіонал, 2006. 416с.
19. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. К: Центр навч. літ-ри, 2005. 624с.
20. Мудрак І.А. Психологія педагогічна та дитяча: методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк, 2019. 24 с.
21. Мудрак І.А. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк, 2019. 20 с.
22. Мудрак І.А. Психологія (Вікова, педагогічна та спеціальна психологія): методичні рекомендації до самостійної роботи. Луцьк, 2020. 21 с.
23. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. К. : Академвидав, 2005. 448с.
24. Основи психології / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. К.: Либідь, 2002.
25. Остапенко І.В. Стратегії та технології активізації самоідентифікування молоді: методичний посібник. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 92 с.
26. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. К.: Академвидав, 2008. С. 45-97
27. Павелків Р. В. Загальна психологія. К. : Кондор, 2009. 576 с.
28. Пахомова Н. Г., Кононова М.М. Спеціальна психологія Полтава : АСМІ, 2015 389 с.

29. Полищук В. Вікова і педагогічна психологія. Суми : Університетська книга, 2017. 352 с.
30. Полищук В. Віковий кризовий розвиток людини від народження до дорослості. Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2020. 460 с.
31. Полищук М. Вікова та педагогічна психологія. Суми : Університетська книга, 2005. 220 с.
32. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник : навч. посібник. К. : Каравела, 2012. 328 с.
33. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.
34. Психологія/ під ред. О. Винославська. К. : Інкос 2009. 390 с.
35. Психолого-педагогічні основи процесу самотворення особистості : монографія [Електронний ресурс]/ за ред. Л. З. Сердюк. К.: Педагогічна думка, 2015. 197 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/10211/>
36. Психофізіологічні закономірності професійного самоздійснення особистості : монографія [Електронний ресурс] / за ред. О.М. Кокуна. К.: Педагогічна думка, 2015. 297 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/10038>
37. Роменець В., Маноха І. Історія психології ХХ століття. К. : Либідь, 2017. 1056 с.
38. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. СПб.: Питер, 2005. 713 с.
39. Савчин М. Педагогічна психологія. К. : Академія, 2017. 424 с.
40. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2011. 464 с.
41. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2006. 360 с.
42. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
43. Спеціальна психологія. У питаннях і відповідях: навчальний посібник / укл. О.В. Чепка. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 104 с.
44. Степанов О. М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. К.: Академвидав, 2012. 528 с.
45. Цигульська Г.Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим. Курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Наукова думка. 2000. 189с.
46. Цимбалюк І. М. Психологія. К. : Професіонал, 2004. 214 с.